

În unele cazuri, raportul dintre numărul silabelor se modifică în favoarea primului component exclusiv în funcție de morfemul *o* : compară *alianțe militar-politice* (care presupune o formă de bază « *militar-politic* », deci 3 + 3 silabe) și *alianță militaro-politică* (4 + 3 silabe, Sc., 28 octombrie 1961, p. 5, col. 2), *măsurî economice-financiare* (4 + 4 silabe, Sc., 27 decembrie 1961, p. 2, col. 3) și *lucrări economico-financiare* (5 + 4 silabe, Pr. r. 8 martie 1962, p. 3, col. 4). Dacă am judeca lucrurile formal, vocala de legătură în asemenea situații s-ar fi cerut suprimată. Prezența ei constituie o nouă dovadă că nu numărul de silabe este determinant pentru ordinea elementelor în adjectivele compuse.

Pentru a încerca o explicație a topicii elementelor componente în lumina criteriului formal, s-ar putea invoca ipoteza că raportul cantitativ dintre numărul de silabe al termenilor a fost stabilit, pentru fiecare caz în parte, la nivelul grupului sintactic « substantiv + adjectiv compus ». Într-adevăr, adjectivele compuse se întîlnesc frecvent în formații mai mult sau mai puțin fixate, nu rareori cu valoare terminologică. Posibilitățile lor de îmbinare, după cum reiese și din exemplele de pînă acum, se mărginesc la un cerc relativ redus de substantive, adesea limitat tematic, care, în cazul calcuilor din limba rusă, cum e și firesc, se restrînge și mai mult. În felul acesta, s-ar putea presupune că traducătorul, care a întîlnit, bunăoară, compusul *военно-политический* pe lângă un substantiv la plural, nu s-a orientat după « forma inițială » a adjectivului — abstracție lingvistică la care se gîndesc în primul rînd profesioniștii —, ci s-a mulțumit să asigure un raport cantitativ determinat între numărul de silabe al componentelor: *grupări politico-militare* (4 + 4 silabe, Inf. Buc., 2 noiembrie 1961, p. 3, col. 4). În genere, tratamentul diferit al unei forme concrete date față de forma de bază nu constituie un fenomen nou, cel puțin în limba vorbită, unde este pus la baza unui șir de alterări fonetice și morfologice ale cuvintelor împrumutate¹. În cazul nostru, chiar dacă am accepta ipoteza, din numărul total de 28 de abateri de la criteriul morfofonologic enumerate la p. 112—113 tot n-am putea scădea mai mult de 9 formații, în care componentele adjectivului să aibă același număr de silabe (*activitate politico-literară*, *comisie economico-financiară* etc.). Rezultă deci că majoritatea exemplelor puse în discuție, lăsînd la o parte pe *metalo-chimic*, în care primul component se prezintă într-o « formă prescurtată », nu se supun în nici un fel factorului morfofonologic. Presupunînd că acțiunea acestui factor n-ar fi corespuns preferințelor lingvistice ale lucrărilor din presă, ne-am fi așteptat să i se conformeze cel puțin specialiștii. Or, chiar în texte semnate de savanți cu prestigiu pot fi consemnate adjective compuse prin coordonare în care primul component depășește ca număr de silabe pe cel de-al doilea. Compară la acad. I. Iordan (*Limba română contemporană*, București, 1956): « Prin eliberarea țării... a devenit posibilă organizarea ei pe baze *socio-economice* (subl. ns. — S.V.) absolut noi », iar la distanță de cîteva rînduri: « Sîntem în plină revoluție, atît *economico-socială* (subl. ns. — S.V.), cit și culturală. . . » (p. 98). Alte exemple: *echivalență semantico-sintactică* (*ibidem*, p. 617); *domeniul ideologic-politic* (*idem*, *Limba română actuală*, în LR, 1954, nr. 4, p. 35); *limbajul ideologic-politic* (*ibidem*, p. 36); *terminologie politico-socială* (prof. D. Macrea, *Despre originea și structura limbii române*, în LR, 1954, nr. 4, p. 19); *imagini acustico-motrice* (acad. Al. Rosetti, *Introducere în fonetică*, București, 1957, p. 70).

¹ Vezi, de pildă, ilustrarea acestui fenomen la E. Vrabie, *Influența limbii române asupra graiurilor rusești (« lipovenesti ») din R.P.R.*, în SCL, 1960, nr. 4, p. 951.